

งานวิจัยเพื่อพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ (Web tutorial): เครื่องมือช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศ

อรทัย วารีสอาด*

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัล ห้องสมุดส่วนใหญ่ นำชุดเรียนรู้ผ่านเว็บหรือ Web tutorial มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยสอนในเรื่องทักษะการรู้สารสนเทศ โดยผู้ใช้สามารถเรียนรู้และทำแบบฝึกหัดได้ด้วยตนเองผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ผู้ใช้สามารถเรียนได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีตัวอย่างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บของห้องสมุดในต่างประเทศที่น่าสนใจ จำนวน 3 แห่ง คือ “Smart Searcher Tutorial” ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเดकिन “Online Research Tutorials” ของห้องสมุดวิทยาลัยเซเนกา และ “Tutorials” ของห้องสมุดเครสจ์ มหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์ ส่วนห้องสมุดในประเทศไทยมี 1 แห่ง คือ “IPAC Tutorial” ของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บทั้ง 4 ชุดนี้เป็นผลงานที่พัฒนามาจากงานวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และปัจจุบันยังคงใช้เป็นเครื่องมือช่วยสอนของห้องสมุด

Abstract:

In digital age, the web tutorial is applied for teaching the information literacy skills. Any library users can learn by doing via internet, in anywhere and anytime. Four library tutorials that are very interesting; Deakin University Library's "Smart Searcher Tutorial", Seneca College Library's "Online Research Tutorials", and Oakland University Library's "Tutorials". Including, one from Ongkharak Library, Srinakharinwirot University, names "IPAC Tutorial". All web tutorials based on the research projects. Nowadays, they were developed and revised continually.

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานวิจัยเพื่อพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่าน

เว็บ (Web tutorial):

เครื่องมือช่วยสอนทักษะการเรียนรู้

สารสนเทศ

ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่ล้ำหน้าอย่างรวดเร็วจนแทบจะก้าวตามไม่ทัน ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องใหม่มีเรื่องที่ต้องเรียนรู้อย่างมากมาย ทั้งที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือหาอ่านจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ บางเรื่องเป็นวิชาการมากหรือนั้นเฉพาะสาขาวิชาอาจต้องเข้าไปนั่งเรียนในห้องเรียน แต่บางเรื่องก็ไม่สามารถสืบเสาะมาศึกษาได้ แม้ว่าจะเป็นที่ทราบกันดีว่า ในโลกอินเทอร์เน็ตมีเรื่องราวต่างๆ มากมายหลากหลาย มีทั้งที่เป็นสารสนเทศทางวิชาการ มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ หรือที่เป็นสารสนเทศไร้สาระ ขาดความน่าเชื่อถือ ผู้ใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตจึงต้องตรวจสอบและประเมินสารสนเทศที่ดีมีคุณภาพก่อนนำไปใช้ อย่างไรก็ตาม ยังคงพบว่า การขาดแคลนเนื้อหาหรือ Content อันเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่เป็นภาษาไทย นับเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องเร่งรีบแก้ไข โดยส่งเสริมให้ช่วยกันสร้างเนื้อหาที่มีคุณภาพเพื่อนำขึ้นเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันสารสนเทศที่น่าขึ้นเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของเว็บคิวเดอเรียล

(Web tutorial) เป็นรูปแบบที่พบเห็นมากในวงการศึกษา โดยนำมาใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากการอ่านเนื้อหาและทดลองทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบเพื่อวัดผลการเรียนรู้ ในบทความนี้ขอใช้คำว่า “ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ” แทนคำว่า “Web tutorial” ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเปรียบเสมือนเครื่องมืออย่างหนึ่งที่นิยมสร้างขึ้น เพื่อเป็นผู้ช่วยสอน ไม่ใช่ครูผู้สอน ใช้แทนครูไม่ได้ ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บส่วนใหญ่ได้รับการออกแบบและผลิตมาจากการศึกษาวิจัย ดังนั้นจึงมีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

สำหรับวงการห้องสมุด โดยเฉพาะห้องสมุดในต่างประเทศ ส่วนใหญ่นิยมสร้างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ อย่างแพร่หลาย สำหรับศัพท์ภาษาอังกฤษ บางครั้งอาจใช้เพียงคำว่า “Tutorial” หรือนำไปผนวกกับคำอื่นๆ เพื่อระบุเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น Library tutorial, IPAC tutorial, WEBPAC tutorial, OPAC tutorial, Online tutorial เป็นต้น ทั้งนี้ห้องสมุดส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายหลักในการสร้างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเพื่อช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดให้สามารถสืบค้นข้อมูล ทำวิจัย ตลอดจนใช้บริการของห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด โดยผู้ใช้สามารถเข้าไปเรียนรู้ โดยการอ่านและฝึกปฏิบัติ ไม่มีกำหนดเวลา สามารถเรียนได้ตลอด 24 ชั่วโมง ไม่จำกัดสถานที่เรียน สามารถเรียน ณ ที่หนึ่งใดก็ได้

ไม่จำเป็นต้องไปนั่งที่ห้องสมุด ช่างเหมาะกับคำพูดในยุคดิจิทัลที่กล่าวกันบ่อยๆ ว่า Anywhere, Anytime and Anybody

เนื่องจากชุดเรียนรู้ผ่านเว็บมีลักษณะพิเศษที่ยืดหยุ่นสูง ไม่ว่าจะเป็นด้านบทเรียนหรือแบบฝึกหัดที่ค่อนข้างน่าสนใจ มีสีสันและหน้าตาสวยงาม ส่วนผู้เรียนนั้น ต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเป็นใครก็ได้ มาจากที่ใดก็ได้ ห้องสมุดส่วนใหญ่จะเปิดกว้าง ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นสมาชิกของห้องสมุดเท่านั้น และที่สำคัญคือ เรียนเวลาใดก็ได้ตามความต้องการของผู้เรียน เพราะห้องสมุดเปิดเว็บไซต์ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีผลดีต่อผู้เรียนที่ขี้อาย ไม่กล้าถาม ไม่กล้าแสดงออก ช่วยสร้างความกล้าหาญในการแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นอย่างไรก็ตาม สิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี คือ ความรับผิดชอบและความกระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าปกติ รวมทั้งความตั้งใจใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา

การสร้างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บไม่ยากอย่างที่คิด

บรรณารักษ์ยุคดิจิทัลส่วนใหญ่มีความสามารถในการเขียนเว็บ ดังนั้นไม่ยากเลยที่จะสร้างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ มีคำแนะนำที่น่าสนใจจากบรรณารักษ์ผู้เชี่ยวชาญของห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพประยุกต์ มหาวิทยาลัยบร็อค ประเทศแคนาดา (The Faculty of Applied Health Sciences, Brock University) ได้เสนอแนะให้นำโปรแกรม

สำเร็จรูปมาใช้ในการสร้างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ เช่น โปรแกรมชุดแมคโครมีเดีย (Macromedia software) เพราะเป็นโปรแกรมที่ง่ายและใช้เวลาน้อยกว่าการเขียนด้วยภาษา HTML ถึงแม้ว่าการตกแต่งภาพ ข้อความ พื้นหลังและรูปแบบหน้าตาของเว็บต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก แต่ผลที่ได้ก็คุ้มค่า เนื่องจากบรรณารักษ์สามารถใช้ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเป็นเครื่องมือช่วยสอนโดยนำข้อมูลทุกอย่างขึ้นเว็บ พร้อมๆ กับการแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนเนื้อหา มีให้เลือกทำค่อนข้างหลากหลาย ไม่จำเป็นที่จะเป็นการแนะนำห้องสมุด บริการของห้องสมุด หรือการสอนการใช้ห้องสมุด (Suarez. 2002: 129-134) ซึ่งต่างจากการจัดทำโปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ซึ่งมีข้อจำกัดคือ ไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัยที่สุด หากมีการแก้ไขปรับปรุงเมื่อใด ต้องเขียนใส่แผ่นซีดีรอมเพื่อแจกจ่ายไป โดยชุดใหม่จะทดแทนชุดเก่า ก็จำเป็นต้องทิ้งชุดเก่าไป ทำให้สิ้นเปลืองวัสดุโดยใช่เหตุ

ส่วนเทคนิควิธีการสร้างเว็บให้สวยงามน่าอ่านนั้น มีผู้เขียนแนะนำไว้ค่อนข้างมากทั้งในเว็บไซต์ หนังสือ และวารสารต่างๆ บรรณารักษ์สามารถศึกษาด้วยตนเองและฝึกฝนประสบการณ์ได้

ในบทความนี้คงไม่สามารถกล่าวถึงรายละเอียดดังกล่าวได้ทั้งหมด แต่ขอหยิบยกแนวคิดที่น่าสนใจมาเล่าสู่กันฟัง แนวคิด

แง่มุมหนึ่งจากกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเว็บ ได้ให้คำแนะนำจากประสบการณ์การสร้างเว็บไว้ดังนี้ (Bill's Simplified Website Design Guide v1.1. 2001: CD-ROM)

1. สีขาวเป็นสีมาตรฐานที่เหมาะสมกับสายตา และเหมาะที่สุดเมื่อต้องใช้เป็นพื้นหลังประกอบกับรูปภาพ เนื่องจากสามารถลดภาระในการแก้ไขตกแต่งภาพ แต่ถ้าใช้พื้นหลังที่เป็นสีเข้ม จะทำให้อ่านข้อความได้ยากลำบากกว่า

2. สิ่งสำคัญที่สุดบนเว็บไซต์คือ เนื้อหา ซึ่งมักแสดงในรูปข้อความ ดังนั้นเว็บเพจที่ดูง่ายที่สุด จึงควรประกอบด้วยข้อความสีดำบนพื้นขาว ไม่ต้องมีอะไรมากกว่านี้

3. ในเว็บไซต์เดียวกัน ไม่ควรใช้ตัวอักษรมากกว่า 3 แบบ เพราะจะทำให้ถูกมองว่าไม่ใช่เว็บไซต์มืออาชีพ ควรใช้ตัวอักษรเพียง 1 แบบใน 1 เว็บไซต์เท่านั้น ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้มักจะใช้ตัวอักษรแบบ Verdana ขนาด 2 (10-point)

4. ไม่จำเป็นต้องวางเนื้อหาหรือทุกอย่างไว้ตรงกลางหน้าของเว็บ สิ่งที่จะวางไว้ตรงกลางคือ ชื่อเรื่อง ชื่อหัวข้อ และรูปภาพ

5. ไม่ควรใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่โตจนเกินไป จะเป็นปัญหากับผู้ที่มีหน้าจอขนาดเล็ก และถ้าเป็นข้อความปกติ ไม่ควรใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่กว่า 3 ขึ้นไป

6. ไม่ควรใช้ตัวอักษรเอนทั้งหมด ควรเลือกใช้เฉพาะเพียงคำเดียวหรือประโยค เพราะอ่านยาก

7. ควรใช้ตัวอักษรที่มีขนาดเท่ากัน ไม่มีอะไรน่าเกลียดเท่าเว็บเพจที่มีหลายย่อหน้า และแต่ละย่อหน้า มีข้อความที่ใช้ตัวอักษรขนาดต่างๆ กัน

8. คำแนะนำข้อสุดท้าย ควรตรวจสอบความถูกต้องของตัวสะกด การันต์ และการเรียงเรียงประโยค ก่อนที่จะถ่ายโอนข้อมูลขึ้นอินเทอร์เน็ต

แนะนำชุดเรียนรู้ผ่านเว็บของห้องสมุดในต่างประเทศ

ปัจจุบัน ห้องสมุดหลายแห่งในต่างประเทศนำชุดเรียนรู้ผ่านเว็บมาช่วยในการแนะนำบริการของห้องสมุด รวมทั้งช่วยสอนการค้นคว้าและการวิจัย สำหรับบทความนี้ ขอแนะนำชุดเรียนรู้ผ่านเว็บที่น่าสนใจจำนวน 3 แห่ง ซึ่งพัฒนามาจากงานวิจัยและยังคงใช้งานได้ ดังนี้

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเดकिन ประเทศออสเตรเลีย (Deakin University, Australia)

2. ห้องสมุดวิทยาลัยเซเนกา รัฐโตรอนโต ประเทศสหรัฐอเมริกา (Seneca College, Toronto, U.S.)

3. ห้องสมุดเครสจ์ มหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์ รัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา (Kresge Library, Oakland University, Michigan, U.S.)

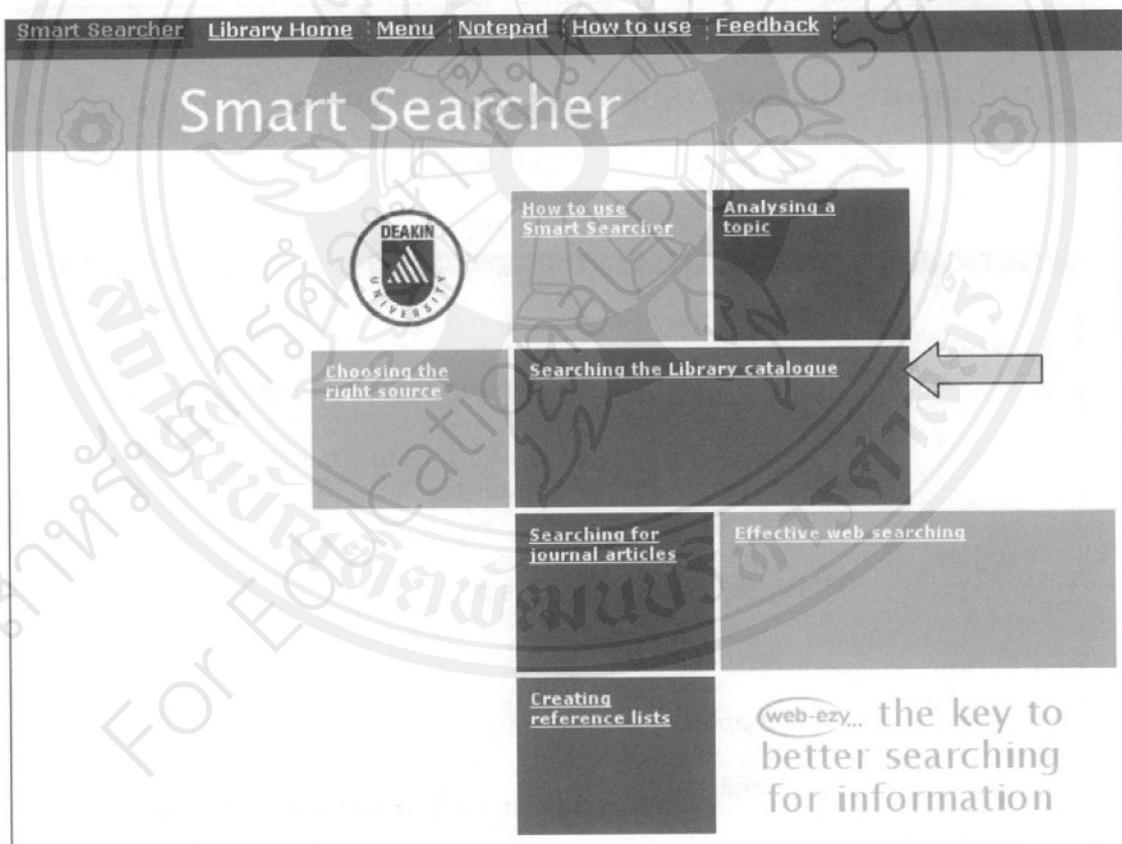
1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเดกิน ประเทศ

ออสเตรเลีย (Deakin University. Library. 2007:
Online)

ในระยะแรกๆ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
เดกินจัดหลักสูตรรายวิชาออนไลน์สำหรับ
นักศึกษา โดยใช้ชื่อว่า Deakin Learning Toolkit
โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาให้
สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา
ตลอดจนพัฒนาทักษะในการใช้ห้องสมุดได้
อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมาห้องสมุดศึกษา

และทดลองนำโปรแกรม Web-ezy มาใช้ใน
การออกแบบและพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ
โดยใช้ชื่อว่า Smart Searcher Tutorial ในเรื่อง
ทักษะการรู้สารสนเทศ

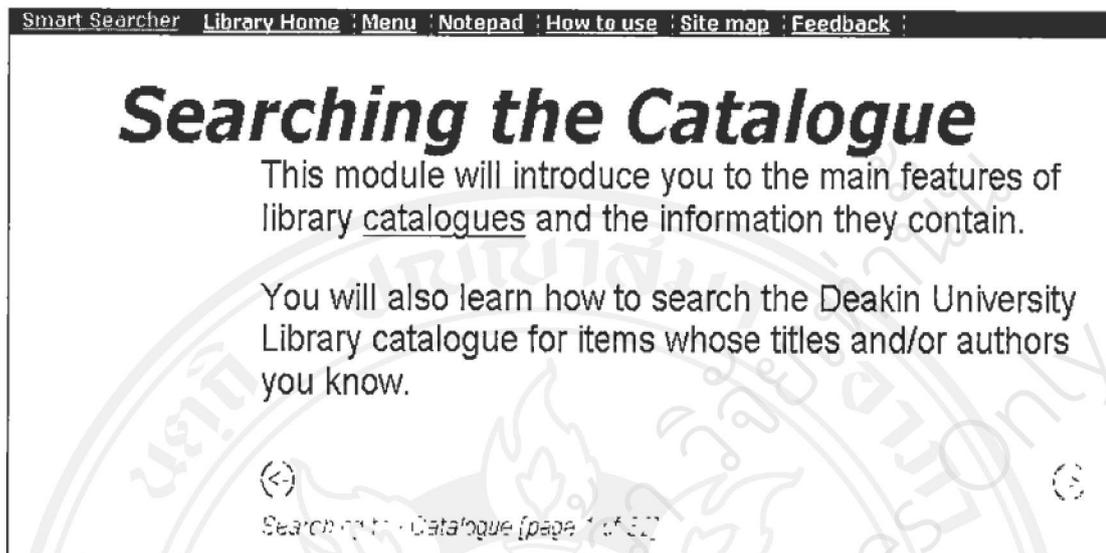
3. เพื่อช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดทุก
ประเภท ทั้งนี้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถศึกษาด้วย
ตนเองผ่านทางเว็บ ขณะนี้ห้องสมุดได้พัฒนา
และปรับปรุงเนื้อหาตลอดมา จนมีรูปร่าง
หน้าตา ดังภาพ

ภาพประกอบ 1 Smart Searcher Tutorial

ที่มา: <http://www.deakin.edu.au/library/tutorials/smartsearcher>

เมื่อคลิกที่ [Searching the library catalogue](#) จะเข้าสู่บทเรียนว่าด้วยการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเดกิน ดังภาพ

Smart Searcher Library Home Menu Notepad How to use Site map Feedback

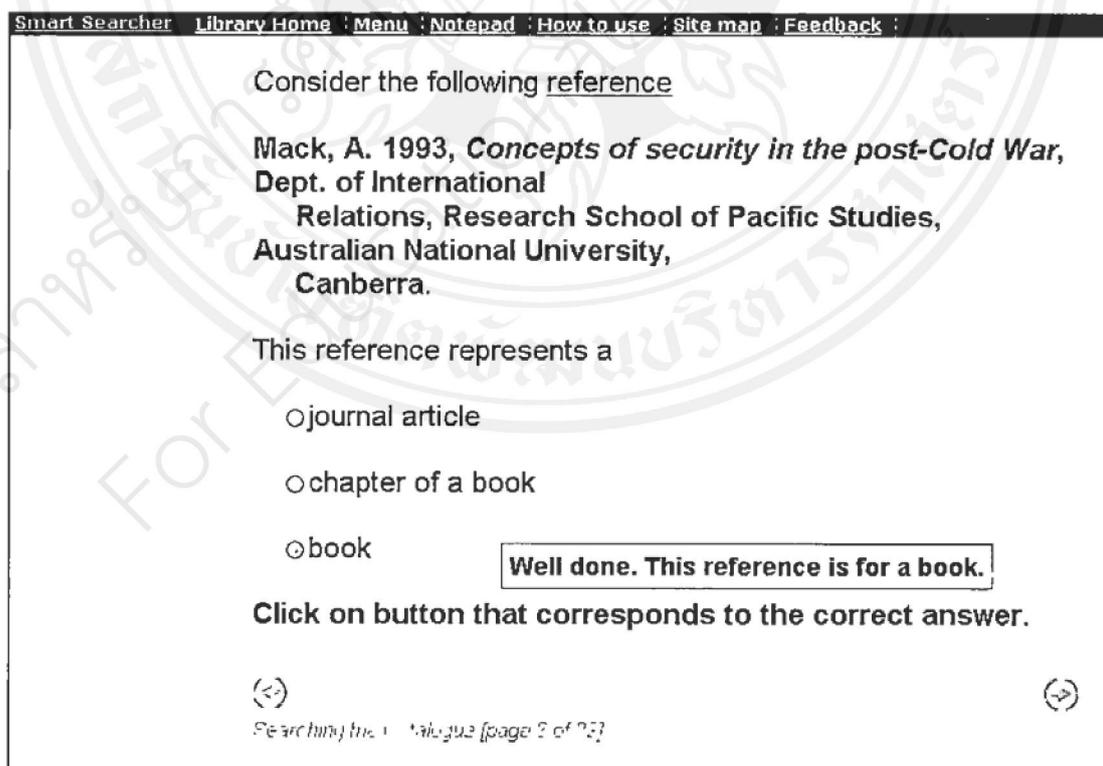
Searching the Catalogue

This module will introduce you to the main features of library catalogues and the information they contain.

You will also learn how to search the Deakin University Library catalogue for items whose titles and/or authors you know.

Searching the Catalogue [page 1 of 3]

ภาพประกอบ 2 บทเรียนการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเดกิน
ที่มา: <http://www.deakin.edu.au/library/tutorials/smartsearcher/cat.html>

Smart Searcher Library Home Menu Notepad How to use Site map Feedback

Consider the following reference

Mack, A. 1993, *Concepts of security in the post-Cold War*,
Dept. of International
Relations, Research School of Pacific Studies,
Australian National University,
Canberra.

This reference represents a

journal article

chapter of a book

book

Well done. This reference is for a book.

Click on button that corresponds to the correct answer.

Searching the Catalogue [page 2 of 3]

ภาพประกอบ 3 แบบฝึกหัดพร้อมเฉลยคำตอบ

ที่มา: <http://www.deakin.edu.au/library/tutorials/smartsearcher/cat.html>

2. ห้องสมุดวิทยาลัยเซเนกา รัฐโตรอนโต ประเทศสหรัฐอเมริกา (Donaldson, 2000: 237-251)

เมื่อ ปี ค.ศ. 2000 บรรณารักษ์และคณาจารย์ของวิทยาลัยเซเนกา รัฐโตรอนโต ได้ร่วมมือกันทำโครงการวิจัยเพื่อออกแบบและพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บที่ชื่อว่า Library Research Success จุดประสงค์เพื่อสอนทักษะการรู้สารสนเทศการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อใหญ่ ดังนี้

1. **Orientation** เป็นการแนะนำเบื้องต้นและเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต
2. **Information Sources** เน้นแหล่งสารสนเทศต่างๆ รวมทั้งฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดของวิทยาลัยและแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์
3. **Periodicals** ว่าด้วยลักษณะของวารสาร ความแตกต่างระหว่างวารสารและหนังสือ รวมทั้งวิธีเลือกใช้ฐานข้อมูลวารสาร
4. **Research Strategy** ว่าด้วยการวางแผนการทำรายงานหรือการวิจัย รวมทั้งการหาหัวข้อวิจัย
5. **Databases Searching** ว่าด้วยการใช้ฐานข้อมูล การสืบค้นบทความฉบับเต็มและกลยุทธ์ในการสืบค้นฐานข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในโครงการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาธุรกิจ ปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา Success Strategies for College (SSC100) ประมาณ 600 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าได้รับความพอใจในระดับมากจากนิสิตและคณาจารย์ จนกระทั่งได้รับการบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานประจำปี ค.ศ. 2000 ของห้องสมุด (The Library Resource Centre's Operational Plan for Year 2000) และได้นำไปใช้กับรายวิชาอื่นๆ ด้วย หลังจากนั้น โครงการนี้ก็ยังคงได้รับการพัฒนาเรื่อยมาด้วยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและคณาจารย์ในสาขาวิชาต่างๆ มีการปรับเปลี่ยนชื่อจาก Library Research Success เป็น Online Research Tutorials จนปัจจุบันขยายไปเกือบครบทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในวิทยาลัย แต่เสียดายที่ไม่เปิดให้บุคคลภายนอกเข้าไปเรียนรู้ จะเห็นได้เฉพาะหน้าจอแรก ดังภาพ

The screenshot shows the Seneca Libraries website. At the top, it says "Seneca LIBRARIES Enhancing scholarship, creativity and innovative learning." Below this is a navigation bar with links: Books & Videos/DVDs, Articles & More, Research by Course (highlighted), Research by Subject, Research Help, Academic Honesty, Borrower Services, and About. Below the navigation bar, it says "You are here: Seneca Libraries Home » Library » Find Course Material (Research By Course) » Index". At the bottom, there is a section for "Online Research Tutorials**" with a dropdown menu that says "Research Success Tutorials - please select".

ภาพประกอบ 4 Online Research Tutorials หรือ Library Research Success

ที่มา: http://www.senecac.on.ca/library/Research_by_Course/index.html#tutorials

3. ห้องสมุดเครสจ์ มหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์ รัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา (Kraemer, 2003: 87-92)

โครงการวิจัยที่น่าสนใจอีกโครงการหนึ่ง คือ โครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์ ในรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยรับนิสิตเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งปีการศึกษา 2001 มีนิสิตลงทะเบียนมากถึง 15,875 คน ก่อให้เกิดปัญหาต่อการสอนการใช้ห้องสมุดของบรรณารักษ์ห้องสมุด ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจึงส่งเสริมให้ใช้โปรแกรมเว็บซีทีคอร์สแมนเนจเม้นต์ (WebCT Course Management Software) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด โดยทีมพัฒนาห้องสมุดเครสจ์ร่วมมือกับคณาจารย์ศึกษาและพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ โดยใช้ชื่อว่า Tutorials จำนวน 3 เรื่อง คือ

1. **Library Basics** ว่าด้วยเรื่อง แพลนผังห้องสมุด อาคารห้องสมุด บริการอ้างอิงและตอบคำถาม บริการยืมระหว่างห้องสมุด และการให้คำปรึกษางานวิจัยเฉพาะบุคคล
2. **Kresge Library's Online Catalog** ว่าด้วยเรื่อง การสืบค้นวัสดุสิ่งพิมพ์ด้วยช่องทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น
ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง คำสำคัญและการสืบค้นแบบตรรกบูลีน
3. **OCLC FirstSearch** ว่าด้วยเรื่อง การสืบค้นฐานข้อมูลโอซีแอลซีเฟิร์สท์เสิร์ช

ปัจจุบันได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บขยายเนื้อหาเพิ่มขึ้นจำนวนหลายเรื่อง ดังเช่น การนำชมห้องสมุด ข่าวสารสำคัญจากห้องสมุดที่ผู้ใช้ควรทราบ การประเมินค่าวารสารและการสืบค้นฐานข้อมูลเล็กซิส-เน็กซ์ซิส (Lexis-Nexis) ดังภาพ (Oakland University, Kresge Library, 2007: Online)

Future Students | **Current Students** | **Faculty & Staff** | **Alumni** | **Visitors** | **Site Map** | **OAKLAND UNIVERSITY**

About OU | **Academics** | **Research** | **Arts** | **Athletics** | **Library** | **IT** | **Administration** | **Jobs** | **News**

Kresge LIBRARY A teaching library with an outstanding student-centered information literacy program
Find Books - Find Articles - Research Guides - Course Pages - Tutorials - Library Information - Ask A Librarian

Kresge Library > Tutorials

Tutorials

Citation Guides and Style Manuals
[APA Citation Guide](#)
[MLA Citation Guide](#)

General Orientation | Getting Started

[Virtual Tour of Kresge Library](#) Make yourself at home here before you even arrive.
[Top Ten Library Facts](#) Most important things you need to know about us.
[Evaluating Periodicals](#) Telling the differences between scholarly and non-scholarly sources.
[Journals from Left to Right](#) Magazines of political opinion and debate, with links to full-text journals in our electronic collections.
[Guided Tutorial: Registering with ILLiad](#), the Interlibrary Loan system

[Online Card Catalog \(Voyager\)](#) No more cards in this catalog, but it's still the way to find everything in our collections.
[QuickStart Searching: Finding a book in Voyager](#) How to find a book on your topic.
[QuickStart Searching: Full-Text Articles in FirstSearch](#) How to find some articles online on your topic.
[QuickStart Searching: Full-Text Newspaper Articles in Lexis-Nexis](#) How to find articles from newspapers around the world.
[Wikipedia and Research](#) What you should know

ภาพประกอบ 5 Tutorials

ที่มา: <http://www.kl.oakland.edu/tutorials>

Voyager
Basic Searching 4

One useful aspect of searching is that all links in the Voyager Catalog may be searched simply by clicking on them. So we could go back to the Basic Search screen, select "Subject" under "Search By" and type in the term "Frontier and Pioneer Life West (U.S.)," or we could simply click on that subject heading as listed on the bibliographic record for the book.

Database: Oakland University Library
Main Author: Parkman, Francis, 1823-1893.
Title: [Oregon trail]
California and the Oregon trail, being sketches of prairie and rocky mountain life.
Primary Material: Book
Publisher: New York, Hurst [1912?]
Subject(s): [Indians of North America--West \(U.S.\)](#)
[Frontier and pioneer life--West \(U.S.\)](#)
[Oregon National Historic Trail](#)
[West \(U.S.\)--Description and travel](#)

LOCATION: Book - 3rd Floor
Call Number: E992 .P256
Number of items: 1
Status: Not Checked Out

ภาพประกอบ 6 Online Card Catalog

ที่มา: <http://www.kl.oakland.edu/tutorials/VoyagerGuide/index.htm>

แนะนำชุดเรียนรู้ผ่านเว็บของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

สำหรับประเทศไทย ห้องสมุดส่วนใหญ่อยู่ในช่วงการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ มีการปรับเปลี่ยนระบบจากวิธีการทำงานแบบเดิมๆ มาเป็นระบบอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัย บางแห่งปรับโฉมใหม่เป็นห้องสมุดดิจิทัลที่ล้ำหน้าไปอีกก้าวหนึ่ง มีการสร้างเว็บไซต์ของห้องสมุดเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่งานของห้องสมุด ดังเช่น การผลิตเอกสารหรือคู่มือการใช้ห้องสมุดแล้วนำไปเผยแพร่บนเว็บ ผู้ใช้สามารถเปิดอ่านได้ทันที มีทั้งที่เป็นไฟล์เอกสารซึ่งเปิดอ่านด้วยโปรแกรมเฉพาะ

ได้แก่ โปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โปรแกรมเพาเวอร์พ้อยท์ หรือโปรแกรมอะโครแบตริคเตอร์ นับเป็นรูปแบบการเผยแพร่ที่ให้ข้อมูลได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ส่วนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บนั้น ยังมีค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเพื่อการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หรือล้มเลิกไปหลังจากนิสิตจบการศึกษาไปแล้ว ดังเช่น ปรินซิพัลนิพนธ์ ของ สุดาร์ตน์ มุสิกชาติ (2549:บทคัดย่อ) ที่เน้นการพัฒนาและสร้างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเกี่ยวกับการค้นหาสารสนเทศ ปัจจุบันไม่สามารถเข้าใช้ได้นับเป็นเรื่องน่าเสียดายมาก ส่วนงานวิจัย

เกี่ยวกับชุดเรียนรู้ผ่านเว็บที่ยังคงได้รับการพัฒนาและถูกใช้งานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เท่าที่ตรวจสอบ พบว่ามีเพียงแห่งเดียว คือ ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า IPAC Tutorial (อรทัย วาริสอาด. 2550: ออนไลน์) ซึ่งผู้เขียนได้ออกแบบและพัฒนา จากการศึกษาวิจัยมาตั้งแต่ ปี 2546 ทั้งนี้ได้ปรับปรุงแก้ไขมาอย่างต่อเนื่องทุกปี ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บนี้จะเน้นเกี่ยวกับ การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยสอนในเรื่องการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด นิสิตสามารถเรียนด้วยตนเองหรือใช้ทบทวนหลังจากจบบทเรียน เนื่องจากชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเรื่องนี้เป็นเนื้อหาบทหนึ่งในรายวิชา บส 101 สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นทักษะการรู้สารสนเทศ) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นวิชาศึกษาทั่วไป นิสิตชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องลงทะเบียนเรียน มีทั้งหมดประมาณ 3200 คนต่อปี ดังนั้นชุดเรียนรู้ผ่านเว็บนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับนิสิต เป็นการเสริมหลักสูตร ช่วยให้นิสิตมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมนอกชั้นเรียน และผลพลอยได้อีกประการหนึ่งคือ นิสิตระดับปริญญาตรีภาคสมทบและนิสิตระดับปริญญาโท ซึ่งไม่มีโอกาสได้เรียนวิชา บส 101 สามารถใช้ชุด

เรียนรู้ผ่านเว็บเพื่อช่วย ในการเรียนการสอนและวิจัยได้ และกลุ่มสุดท้ายที่จะได้รับประโยชน์ก็คือ ผู้ใช้ห้องสมุดทุกประเภท นอกจากนี้ยังนับเป็นข้อดีสำหรับห้องสมุดในเรื่อง การลดภาระงานสอนและการอบรมการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา บส 101 สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศูนย์องค์กรฯ ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงทั้งหมด 100 คน (จากประชากรทั้งหมดที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 3000 คน) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชุด คือ ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ เรื่อง เทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล IPAC ของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ รวม 13 หน่วย แบบฝึกหัดสำหรับทบทวนบทเรียนผ่านเว็บ รวม 9 หน่วย แบบประเมินชุดเรียนรู้ผ่านเว็บจำนวน 1 ชุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ จำนวน 1 ชุด วิธีดำเนินการวิจัยเริ่มจากการออกแบบและสร้างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บจากข้อมูลเบื้องต้นและจากประสบการณ์ ขึ้นต่อไป ดำเนินการประเมินชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงโดยอาจารย์ผู้สอนวิชา บส101 สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นทักษะการรู้สารสนเทศ) ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักหอสมุดกลาง ผู้เชี่ยวชาญและบุคลากรจากหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ หลังจากนั้นจึงดำเนินการทดสอบชุดเรียนรู้ผ่านเว็บกับนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ซึ่งกำลังศึกษา ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศูนย์องค์กรฯ แก้ไขปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจึงนำชุดเรียนรู้ผ่านเว็บไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ส่วนผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตพึงพอใจทั้งในด้านเนื้อหา การออกแบบและรูปภาพ รวมทั้งการสืบค้น โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนิสิตที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้การสืบค้นข้อมูล IPAC ของหอสมุด มีความพึงพอใจในเรื่องแบบฝึกหัด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แต่พึงพอใจกับเรื่องความเร็วในการเรียกดูข้อความ รูปภาพ และสื่อประสม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น นอกจากนี้ยังได้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจมาก นั่นคือ นิสิตเสนอให้จัดทำชุดเรียนรู้ผ่านเว็บในเนื้อหาอื่นๆ และในรายวิชาอื่นๆ เนื่องจากเป็นสื่อที่ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาและบทเรียนได้มากขึ้น หลังจากงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ในปี 2546 ผู้วิจัยและหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ ก็ยังคงประสานงานกันในการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยตลอดเวลา

ปัจจุบันได้เพิ่มเนื้อหาจาก 13 หน่วย เป็น 16 หน่วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 แนะนำ URL และ IPAC

หน่วยที่ 2 ทำความรู้จักกับหน้าแรก

ของ IPAC: Basic Search

หน่วยที่ 3 Optional Search

หน่วยที่ 4 Keyword Search

หน่วยที่ 5 Advanced Search

หน่วยที่ 6 รายละเอียดทาง

บรรณานุกรมที่แสดงบนหน้าจอ IPAC

หน่วยที่ 7 การเชื่อมโยงจากหน้าจอ สืบค้นไปยังแหล่งข้อมูลอื่น

หน่วยที่ 8 Previous Search

หน่วยที่ 9 Short loan

หน่วยที่ 10 View your record/Renewals

หน่วยที่ 11 Best Seller List

หน่วยที่ 12 Electronic Resources

หน่วยที่ 13 Make Request and Hold

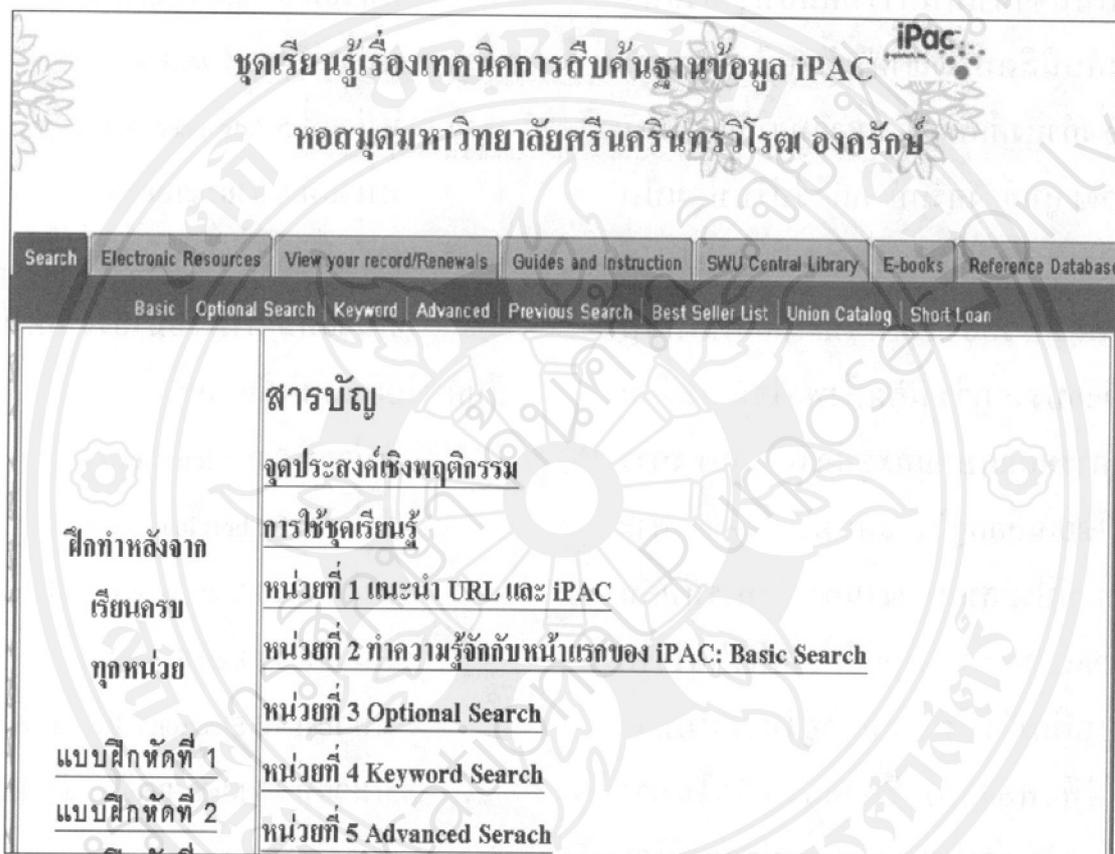
Request

หน่วยที่ 14 Add to My List

หน่วยที่ 15 Status and Collection

หน่วยที่ 16 Guides and Instruction

อย่างไรก็ตาม ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บนี้ยังคงมีหน้าตาแบบเดิมๆ เหมือนที่พัฒนาไว้เมื่อปี 2546 และยังคงใช้เป็นเครื่องมือช่วยสอนในรายวิชา บส 101 ทักษะการรู้สารสนเทศ ของทุกภาคการศึกษา ทั้งนี้สามารถเข้าใช้ได้โดยผ่านหน้าโฮมเพจของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์ (<http://oklib.swu.ac.th>) หรือเข้าโดยตรงที่ <http://sot.swu.ac.th/lis101/ipac/ipacoklib.html> จะปรากฏหน้าจอแรกของชุดเรียนรู้ผ่านเว็บซึ่งเป็นหน้าสารบัญ ดังภาพ

ภาพประกอบ 7 หน้าแรกของชุดเรียนรู้ผ่านเว็บของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์
ที่มา: <http://sot.swu.ac.th/lis101/ipac/ipacoklib.html>

ทางด้านขวามือเป็นเนื้อหาซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คำอธิบายวิธีใช้ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ และเนื้อหาสำคัญแบ่งตามบทหรือหน่วย ส่วนทางด้านซ้ายมือเป็นแบบฝึกหัด เมื่อคลิกเลือก หน่วยที่ 5 จะปรากฏหน้าจอของเนื้อหาเกี่ยวกับ Advanced Search ดังภาพ

iPac

ชุดเรียนรู้เรื่องเทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล iPAC

หน่วยที่ 5 Advanced Search

การสืบค้นแบบขั้นสูง: Advanced Search เป็นการสืบค้นผสมระหว่างการสืบค้นแบบ Key Words กับการใช้คำเชื่อม หรือตรรกะเชื่อมคำสำคัญในรายการต่างๆ คือ ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อชุด หรือทุก ๆ ส่วนของฐานข้อมูล ใช้กับกรณีที่ไมทราบข้อมูล เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการสืบค้น หรือทราบเพียงบางส่วนหรือทราบแค่เพียง เรื่องที่ต้องการเท่านั้น คำเชื่อมที่ใช้มี 4 คำ คือ AND, OR, NOT, XOR นอกจากนี้ยังสามารถจำกัดผลการสืบค้นได้และสั่งจัดเรียงตามลำดับได้เช่นเดียวกับการสืบค้นแบบ Key Words เมื่อคลิกที่ปุ่ม Advanced จะปรากฏหน้าจอดังนี้

ภาพประกอบ 8 ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ หน่วยที่ 5 Advanced Search

ที่มา: <http://sot.swu.ac.th/lis101/ipac/module5.html>

หลังจากศึกษาเนื้อหาทางด้านขวามือจบเรียบร้อยแล้วครบทุกหน่วย จึงเริ่มทำแบบฝึกหัดทางด้านซ้ายมือทีละชุด ลองคลิกเลือกแบบฝึกหัดที่ 1 จะปรากฏแบบฝึกหัดแบบมีคำตอบให้เลือก เมื่อคลิกเลือกคำตอบใด ก็จะปรากฏหน้าจอขนาดเล็กเฉลยคำตอบให้ว่าถูกหรือไม่ ดังภาพ

แบบฝึกหัดที่ 1

ในเว็บ iPAC ของหอสมุด มศว องค์กรฯ สืบค้นข้อมูลตามคำถามในแต่ละข้อ
คลิกที่ปุ่มเพื่อสืบค้น iPAC ของหอสมุด มศว องค์กรฯ

คำแนะนำ ให้คลิกเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ ระบบจะตรวจคำตอบทันที
คำตอบผิด ให้คลิกเลือกคำตอบใหม่

- หนังสือชื่อ ทางเลือกมีมากกว่าหนึ่ง ใครเป็นผู้แต่ง
 - มติชน
 - ตีพิมพ์ อุกเหธรูป
 - ตีพิมพ์ ทองคำ
 - สาทิส อินทรกำแหง
- หนังสือชื่อ สมุนไพรจีน แปลโดยใคร
 - อรพิน วงศ์สวัสดิกุล
 - มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - เจนกิจ เวชพงศา
 - โครงการสมุนไพรเพื่อการพึ่งตนเอง.

ภาพประกอบ 9 แบบฝึกหัดที่ 1

ที่มา: <http://sot.swu.ac.th/lis101/ipac/exercise1.html>

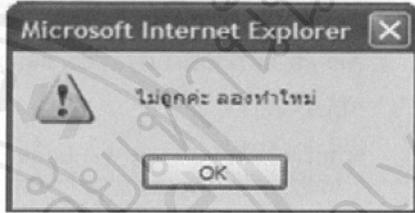

แบบฝึกหัดที่ 2

 คำแนะนำ ให้คลิกเลือกคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ระบบจะตรวจคำตอบทันที
 ถ้าตอบผิดให้คลิกเลือกคำตอบใหม่

จากการสืบค้นข้อมูล iPAC จะพบเห็นสิ่งต่อไปนี้ ให้พิจารณาว่าใช่หรือไม่ใช่

1. หนังสือที่มีผู้ยืมออกจะเปลี่ยนสถานะเป็น Checked out
 - ใช่
 - ไม่ใช่
2. สามารถตรวจสอบได้ว่าวารสารฉบับปัจจุบันล่าสุดเข้ามาในห้องสมุดแล้ว
 - ใช่
 - ไม่ใช่

ภาพประกอบ 10 แบบฝึกหัดที่ 2

ที่มา: <http://sot.swu.ac.th/lis101/ipac/exercise2.html>

บทสรุป

จากตัวอย่างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บของห้องสมุดที่คัดสรรมาแนะนำให้รู้จัก คงจะสามารถจุดประกายให้เกิดขึ้น ในวงการห้องสมุด ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดวิทยาลัย ห้องสมุดโรงเรียน หรือห้องสมุดประชาชน ถึงจุดนี้แล้ว คงมีกลุ่มพันธมิตรที่เห็นด้วยกับผู้เขียนว่าการสร้างชุดเรียนรู้ผ่านเว็บไม่ยากอย่างที่คิด ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์หรือบรรณารักษ์ก็สามารถพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บขึ้นเอง หรือจะหาแนวร่วมช่วยกันทำก็ย่อมได้ ทั้งนี้ขอเสนอแนะ ให้จัดทำเป็นโครงการวิจัยเพื่อศึกษาและพัฒนาอย่างจริงจัง ในอนาคต วงการห้องสมุดของไทยคงจะได้ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บที่มีคุณภาพเพิ่มจำนวนมากขึ้น นับเป็นอานิสงส์อย่างยิ่งต่อผู้ใช้ ห้องสมุด ช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดมีทักษะการรู้สารสนเทศมากขึ้น ตลอดจนได้เรียนรู้เรื่องราวของ ห้องสมุดพร้อมชิมชาประสบการณ์การใช้ห้องสมุดอย่างคล่องแคล่วและเชี่ยวชาญที่สุด

บรรณานุกรม

- สุภารัตน์ มุสิกชาติ. (2549). *การพัฒนาเว็บการเรียนการสอนเรื่องการค้าหาสารสนเทศ*.
ปริญญา นิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- สุลักษณ์ สุ่มมาตย์. (2543, พฤษภาคม-มิถุนายน). 10 ขั้นตอนการออกแบบเว็บไซต์ที่ดี. *อินเทอร์เน็ต
- อินทราเน็ต*. 4(23): 13- 23.
- อรทัย วารีสอาด. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเรื่องเทคนิคการสืบค้น
ฐานข้อมูล iPAC ของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรทัย วารีสอาด. (2550). *ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเรื่องเทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล iPAC ของหอสมุด
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2550, จาก
<http://sot.swu.ac.th/lis101/ipac/ipacoklib.html>
- Bill's Simplified Website Design Guide V1.1*. (2001). (CD-ROM). n.p.: Fungi Software (Wicked Clean
Productions)
- Deakin University. Library. (2007). *Smart Searcher Tutorial*. Retrieved March 19, 2007, from
<http://www.deakin.edu.au/library/tutorials/smartsearcher>
- Donaldson, Kelly A. (2000). Library Research Success: Designing and Online Tutorial to Teach Information
Literacy Skills to First-Year Students. *The Internet and Higher Education*. 2(4): 237-251.
- Kraemer, Elizabeth W. (2003, June). Developing the Online Learning Environment: The Pros and Cons of
Using Webct for Library Instruction. *Information Technology and Libraries*. 22 (2): 87-92.
- Oakland University. Kresge Library. (2007). *Tutorials*. Retrieved March 19, 2007, from
<http://www.kl.oakland.edu/tutorials>
- Suarez, Doug. (2002, September). Designing the Web Interface for Library Instruction Tutorials Using
Dreamweaver, Fireworks, and Coursebuilder. *Information Technology and Libraries*. 21(3): 129-134.